

ARGENTONA
DESAPAREGUDA

David Farell i Garrigós - Enric Subià i Coll

ARGENTONA DESAPAREGUDA

(ED.) J. RODÓN / ARXIU ENRIC SUBIÀ

 efadós

AJUNTAMENT
D'ARGENTONA

 CENTRE
D'ESTUDIS ARGENTONINS

ARGENTONA DESAPAREGUDA

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer 2022

© dels textos: David Farell i Garrigós

© dels textos: Enric Subiñà i Coll

© del pròleg: Josep Lladó i Pascual

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Ajuntament d'Argentona
Centre d'Estudis Argentonins Jaume Clavell

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Agraïments:

Filla d'Alfons Güell (fotògraf)

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de la portada:

L. Roisin (Ed.) / IEFC

Acrònims:

ACM (Arxiu Comarcal del Maresme)
AFCEC (Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya)
ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)
IEFC (Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya)
MASMM (Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró)

ISBN 978-84-19239-15-0

DL B-2961-2022

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

Bocins de l'Argentona que recordo

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

Mirem al passat per valorar el present

Pàg. 12

LA VILA QUE ERA POBLE

Tothom es coneixia

Pàg. 128

LES FONTS, LES MASIES I ELS VEÏNATS D'ARGENTONA

Quan el poble era conegut pel balneari

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

BOCINS DE L'ARGENTONA QUE RECORDO

Josep Lladó i Pascual

Jo diria que, amb el temps, els pobles no perden la seva fesomia, només la modifiquen. És un canvi lent i continu que anem assimilant dia a dia i del qual només ens adonem quan tenim elements comparatius, com ara els que aporta aquest recull que teniu a les mans.

Actualment, la fotografia és encara un mitjà eficaç per recordar o *rememoritzar* un paisatge, un indret o un personatge que fa temps que no veiem. «Abans aquí hi havia», «abans aquest carrer era el de...»; així podem arribar a reconstruir mentalment i amb força exactitud una casa, un camí, una plaça o el pati de l'escola. Per

altra banda, si volem descriure una persona que havíem perdut de vista, després del pas d'un cert temps potser ni la reconeixem; els seus trets físics han variat, el seu aspecte és diferent..., però continua essent aquella persona. Així, doncs, Argentona, el nostre poble, no ha desaparegut, només ha canviat.

La gent, en fer-nos grans, anem arxivant mentalment els clixés que la nostra «màquina fotogràfica» –la que tots tenim al cervell– ha anat retratant. Veient aquest llibre abans d'escriure el pròleg, he tingut sensacions molt diverses. M'he endut més d'una sorpresa i em plau comentar alguns dels espais d'Argentona que he vist canviar o desaparèixer. Per exemple, el carrer Gran, que les fotografies em permeten veure com era quan jo

encara no havia nascut. L'he reconegut, és clar. Tenia llocs de parada i fonda on es podia fer el pisolabis. I ho és, de gran, gran i principal; jo diria que va ser un dels primers carrers del poble, fora d'aquelles cases nascudes a l'empara de la parròquia o les del carrer de Lladó. Els propietaris del carrer Gran eren gent atreta per la carretera, pels que feien tragines dels mercats de Mataró, de Granollers, de Vic, i feien parada i fonda abans d'arribar al seu destí. Per això, el carrer va ser una via eminentment comercial.

El Capítol (Saló de Pedra) fou com l'estadi dels jocs de futbol amb pilota de draps. La vorera del davant era la casa de jocs on s'havien perdut o guanyat grans fortunes en capses de mistos, xapes de begudes aixafades pel tramvia i cromos dels grans futbolistes de l'època.

I com aquests, tants altres records que les fotografies d'arxiu i els llibres d'història ens ajuden a no deixar caure al pou de l'oblit.

A. T. V. (ED.) / ARXIU ENRICH SUBINA

Introducció

MIREM AL PASSAT PER VALORAR EL PRESENT

Enric Subiñà i David Farell

Us convidem a donar una ullada al passat, a l'Argentona d'abans. És un exercici molt saludable, tant per als que ja teniu una edat –es diu així, oi?– com per a aquells que no heu vist els canvis en la fesomia del paisatge agrícola, forestal, industrial i, sobretot, urbanístic.

Algunes de les fotografies d'arxiu que trobareu al llibre es remunten a finals del segle XIX i ens mostren una Argentona totalment desapareguda. Era el temps dels atractius de la font Picant, de la formació de l'Eixample, de fàbriques i destil·leries, dels carrers amb llambordes, del tramvia, dels veïnats amb una vida completament rural...

Les fotografies potser ens evocuen una certa nostàlgia d'un passat que ja no tornarà. És llei de vida. La vila ha anat creixent i s'ha endut, certament per l'acció humana, algunes de les cases antigues i molts dels costums que tenien els argentonins i les argentonines de la primera meitat del segle XX.

En el llibre no hi hem pogut posar totes les fotografies que teníem. El resultat final és una selecció que obeeix a criteris de qualitat i de distribució geogràfica i cronològica, ja que hem pretès que hi apareguin com més carrers i llocs diferents, millor. Si us hi fixeu, les pàgines són un recorregut per la vila a partir de la plaça de l'Església en què els carrers segueixen una ordenació més o menys cronològica. No hi surten, evidentment, tots els carrers i

ALFONS GUÉLL / ARXIU ALFONS GUÉLL

FEINEJAR

Amb quina traça i tranquil·litat hom travessa, amb l'escala a les espatlles, davant la plaça Nova l'any 1952! Les flors s'estenien als carrers per Corpus, com encara avui. Al fons, però, el carrer de Sant Jaume s'enfilava cap a un turó encara poc urbanitzat.

EXPECTACIÓ PEL CÀNTIR

En aquesta pàgina, grans i petits gaudeixen de la Festa del Càntir el 4 d'agost del 1953. Aquesta tradició s'havia recuperat per Sant Domingo tot just un parell d'anys abans, el 1951. A la imatge, el concurs d'aixecar càntirs.

ALFONS GÜELL / ARXIU ALFONS GÜELL

places, perquè de molts carrers no hem trobat fotografies antigues. Abans dels anys cinquanta, la fotografia no estava gaire estesa i les poques que es feien acostumaven a ser en els llocs més centrals i populars de la vila. Per això en quedaven fora molts dels carrers «secundaris». Per compensar-ho, hem donat molta importància a les vistes panoràmiques.

Volem fer un agraïment explícit a les persones i entitats que han cedit fotografies. Al llibre s'hi combinen fotografies de família amb altres d'arxiu i de fons personals. Sense aquestes aportacions no hauríem pogut mostrar les diferents dècades de tants i diversos espais de la vila i del seu entorn.

D'una manera especial, agraïm i valorem molt la incorporació de fotografies de les dècades dels quaranta, cinquanta i seixanta que ens ha cedit la família Güell. Com sabeu, el fotògraf Alfons Güell, nat el 1916, va retratar la vida argentonina de mitjan segle xx com cap

altre. Aquí només hi veureu una petitíssima part de l'arxiu que conserva la seva família.

L'Argentona d'abans ha desaparegut, certament. Tot això ha passat, com sempre, per l'acció humana. Perquè som les persones les que dissenyem les transformacions tot esperant que aquestes reportaran més modernitat i un millor benestar.

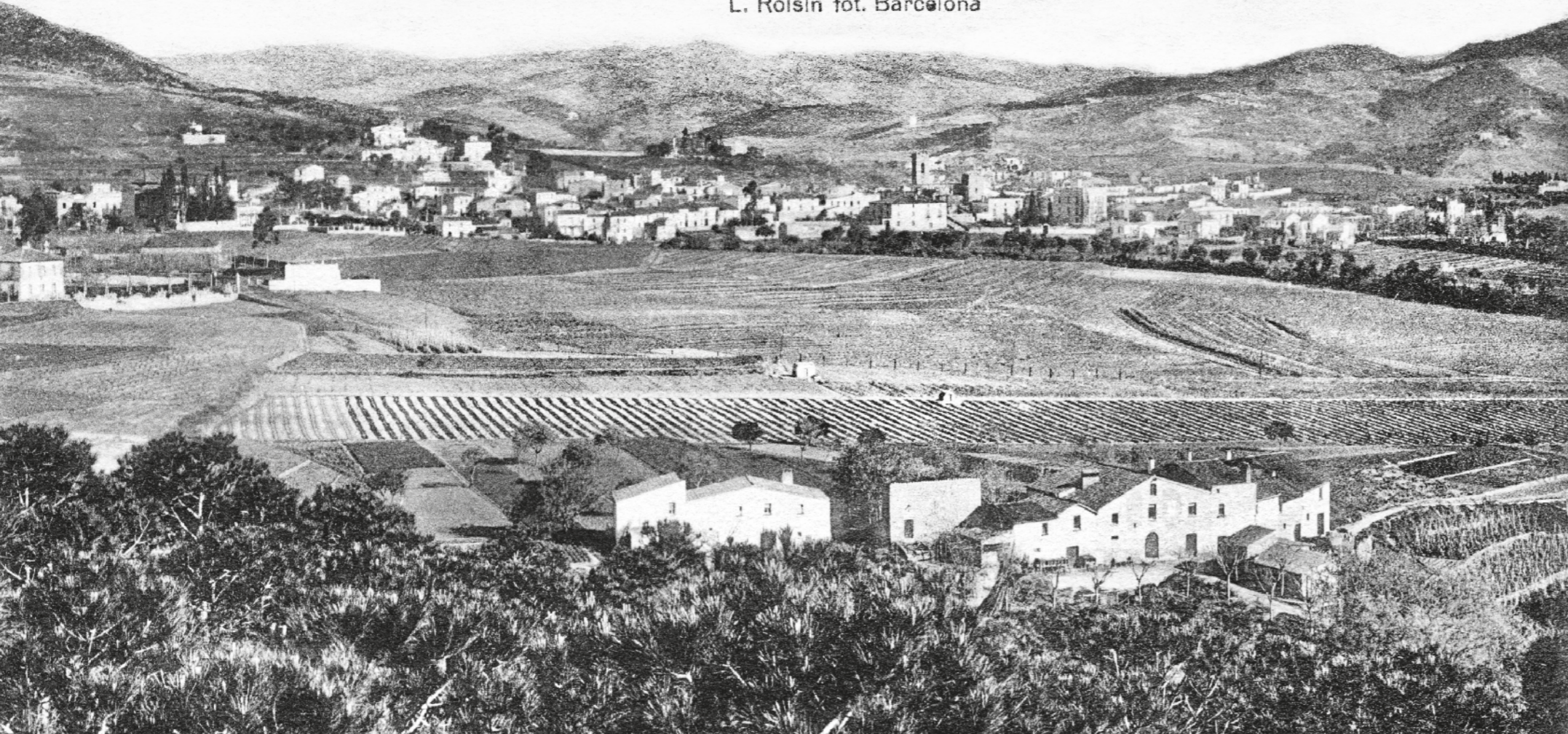
Som nosaltres els responsables de conservar el nostre patrimoni històric, que no és solament el dels edificis emblemàtics i els monuments. Els carrers i les places també ens donen identitat, com també ho fa l'entorn endreçat, amb les fonts, els arbres monumentals i els espais agrícoles.

Del que estem segurs és que, per a bé o per a mal, canviarem més coses i l'Argentona d'avui serà una Argentona ben diferent de la d'aquí a cent anys. D'això en donaran fe les imatges que estem prenent avui dia.

Tinguem-ho present els habitants del segle XXI mentre fem aquest «viatge» a l'Argentona desapareguda.

2 - ARGENTONA.—Vista general

L. Roisin fot. Barcelona

LA VILA QUE ERA POBLE

Tothom es coneixia

Hi havia els estiuejants, però de botiga en botiga i al carrer, gairebé tothom es coneixia. El fora vila era pagès, amb domini de masies, hortes i conreus molt diversos. La vinya s'havia recuperat del sotrac de la fil·loxera, però mai va tornar a ser el que era. El poble ja havia crescut per tres dels quatre costats. S'hi posaven fàbriques i això feia venir més gent. Només faltava el vessant de baix, entre les escoles i can Cirés. Fins que va arribar l'Eixample amb les seves avingudes i les cases més modernes, dites *modernistes* pel seu estil. La font d'en Ballot i balnearis com el Prats havien donat a conèixer la vila.

La vida religiosa s'escampava pertot arreu, o gairebé. Una bona part de la societat argentonina vivia totes les celebracions de l'any litúrgic cristià, a dins i a fora de l'església de Sant Julià. Un dia es feien les catifes de Corpus, l'altre, la processó. Un dia es beneïen els càntirs, l'altre, els cotxes i els animals. Les puntaires, grans i petites, s'asseien als carrers amb els seus coixins.

LA MEITAT SUD DEL TERME

No cal capficar-s'hi. Per més que es miri la imatge, no es troba l'autopista que va al Mataró Park, a l'Hospital de Mataró o al Decathlon. Tampoc s'hi veu el passeig del Baró de Viver o la Velcro. A la part alta i a la dreta, el turó de Cerdanyola presidia el paisatge. A banda i banda de la riera, terres i més terres de conreu que envoltaven la vila d'Argentona. Crida l'atenció la presència isolada del cementiri, tant com les vistes dels veïnats de Sant Jaume de Trajà, de la Pujada, del Puig... En primer terme, el torrent d'en Gomis o d'en Sabater, que es converteix en el carrer de Dolors Monserdà, tot envoltat de vinyes a banda i banda.